

[Wilhjelm]

Hensynet til retssikkerheden og hensynet til retshåndhævelsen vil altid være i konflikt. En fuldkommen retshåndhævelse, høj opklaringsprocent, vil kræve metoder, som truer den enkeltes retssikkerhed og de almindelige demokratiske rettigheder. Gennemført overvågning, let adgang til indgreb mod brev- og telefonhemmeligheden, tilsidesættelse af princippet om boligens ukrænkelighed, anvendelse af stikkere og provokatører, varetægtsfængsling som tilståelsesarrest, om nødvendigt lidt tortur i forbindelse med afhøringer, kan utvivlsomt gøre retshåndhævelsen mere effektiv. Lige så utvivlsomt er det, at dette ikke kan være det eneste mål, og at en udvikling, som alene styres af dette hensyn, vil være fuldkommen ødelæggende for retssikkerheden og de demokratiske frihedsrettigheder. Der vil således altid være tale om en afvejning af de to hensyn mod hinanden.

Vi mener, at denne »balance« gennem de seneste år er forskudt til skade for retssikkerheden og de demokratiske rettigheder. At politiledelsen, som er ansvarlig for ordens- og retshåndhævelsen, især lægger vægt på *dette* hensyn og ønsker større beføjelser og mere vidtgående metoder, kan ikke undre, det må realistisk betragtes som uundgåeligt. Men der har ikke været tilstrækkelig modvægt mod politiledelsens enøjethed. Følgagtige justitsministre, følgagtige dommere, følgagtige politikere har ført til, at balancen er forskubbet til ugunst for retssikkerheden. At de her fremsatte forslag ikke er særlig vidtgående endelige revolutionære, ses tydeligt, når de sammenholdes med, hvordan tilstanden og den almindelige politiske opfattelse af disse forhold var for ikke så forfærdelig mange år siden.

En gennemførelse af forslagene kan stort set karakteriseres som en *tilbagevenden*.

- En tilbagevenden til, hvad alle pæne borgerlige politikere og jurister indtil for få år siden betragtede som en selvfølge: at politiet ikke fremkalder eller medvirker til at iværksætte forbrydelser.
- En tilbagevenden til, hvad der blev fastslået i 1793 og stort set opretholdt indtil 1965: at ordenshåndhævende politifolk for retssikkerhedens skyld optræder uniforme-ret.
- En tilbagevenden til det grundlæggende princip, der er nedfældet i retsplejelovens

§ 742: at efterforskningen skal rettes mod *begåede* lovovertrædelser og altså ikke f.eks. bestå i vilkårlig forhåndsregistrering for alle eventualiteters skyld.

- En tilbagevenden til retsplejelovens vidnebestemmelser, som *ikke* kender til særlige privilegier for politividner.
- En tilbagevenden til de intentioner, der lå bag forberedelsen af retsplejereformen allerede for en halv snes år siden, da antallet af varetægtsfængslinger kun var halvt så stort som nu, nemlig: at omfanget af varetægtsfængslinger burde mindskes væsentligt.
- En tilbagevenden til det princip, at hverken afhørings- eller fængslingsmetoder må benyttes som tilståelsesafpresning.
- En tilbagevenden til formålet med nævningeinstitutionen: at alle alvorligere strafferetssager skal behandles under medvirken af nævninge.
- En tilbagevenden til den hensigt, der var med oprettelsen af Den særlige klageret: for retssikkerhedens skyld at lette adgangen til genoptagelse af sager.
- En tilbagevenden til det synspunkt, som alle - inkl. politiets repræsentanter - var enige om for kun ti år siden: at det er principielt forkert, at politiet skal undersøge og deltage i behandlingen af klager over sig selv.

Det kan forekomme beskedent, når et parti som VS fremsætter forslag, som stort set er en tilbagevenden til en situation, som heller ikke var tilfredsstillende. Det *er* også beskedent. Men ikke i betydningen bagatelagtigt, dertil har vi allerede bevæget os alt for langt bort fra den tilstand, som forslagene vil genetablere.

Og for os er forskellen ikke ligegyldig. De retssikkerhedsgrundsætninger og de demokratiske rettigheder, det her drejer sig om, kaldes sædvanligvis »borgerlige«. Og sandt nok havde de en fremtrædende plads på »programmet« for de *borgerlige* revolutioner i sidste århundrede. Men vi har altid vedkendt os dem. Og i kritiske situationer har det altid været arbejderklassen, der har forsvaret dem, mens borgerskabet og de borgerlige partier for længst har forladt alle principper på dette område - som åbenbart kun var taktisk bestemt - og er blevet lige så statsmagtstyrkende som flertallet af de så-